VÄSTTYSKLANDS PROBLEM:

Flyktingsminister Hans Lukaschek och ett par bilder från flyktingsläger. I över ett och ett halvt år har familjen till vänster bott i en fönsterlös bunker; till höger en liten barnskara till bords med några skynken som avskärmning från barackens sängrader.

ARBETSLÖSHET, FÖRDRIVNA och FLYKTINGAR

På barackernas bakgård hugger man kvistar till bränsle, snickrar ihop möbler av gammalt lådvirke och hänger kläder på tork; där är också barnens lekplats.

EN TURIST i Tyskland just nu kan lätt få intrycket att allt är väl ställt; han finner eleganta och välsorterade butiker, goda restauranger med hyggliga priser och föga av uppenbar och påträngande nöd. Även från turistsynpunkt ter sig likväl Tyskland fattigt i jämförelse med andra väst- och nordeuropeiska länder: förödelsen i alla större städer är fruktansvärd, människorna är sämre klädda, det lilla skikt som har det bra är mindre än på andra håll. Den lyxkonsumtion som följer med den relativt fria ekonomin skadar dock — hur obetydlig den än är — Tyskland i främlingarnas ögon; den blir en fasad som skymmer bort eländet och svårigheterna.

Några ofta anförda siffror ger en föreställning om det verkliga läget. Bostadsnöden framgår av att befolkningen i Västtyskland 1939—1949 steg med 21 procent, medan bostadsutrymmet sjönk med 17 procent — härvid tas blott hänsyn till de totalt förstörda bostäderna. Förut fanns i genomsnitt ett bostadsrum för 1,3 personer, nu måste varje rum rymma två personer. Då områdena i öster, som producerade ett livsmedelsöverskott tillräckligt för 6—7 miljoner människor, blivit avskilda, samtidigt som befolkningen i Västtyskland stigit med 9 miljoner, har behovet av import av dylika varor stigit från 20 till 40 procent av den totala förbrukningen. Den industriella produktionen, som före myntreformen 1948 stod på 50 procent av förkrigsnivån, närmar sig nu denna nivå, men reallönerna beräknas på våren 1950 vara omkring 75 procent av lönerna 1938. En arbetare har i genomsnitt omkring 190 mark i månaden — efter avdrag av skatten —, och en arbetslös familj utan barn erhåller 60—80 mark i månaden; en mark torde i realvärde motsvara en svensk krona.

Likväl är det arbetslösheten och flyktingarna som utgör de stora problemen. Och dessa problem hänger nära samman. Antalet arbetstagare är något större än före kriget, men trots detta uppgår de arbetslösa till 1,6 miljoner och har tidigare varit drygt två miljoner. Till övervägande del, kanske uteslutande, beror arbetslösheten på det väldiga tillskottet av flyktingar. Och det är främst flyktingarna som är arbetslösa; deras andel av befolkningen är enligt siffror från maj 1950 15,8 procent, deras andel i arbetslösheten 36,3 procent. Det oerhörda problem flyktingarna skapat framgår kanske bäst därav att endast för att skaffa dem anständiga bostäder — 50 kvadratmeter för en familj på 4—5 personer — skulle krävas ett kapitalutlägg på 17 miljarder mark, över en femtedel av Västtysklands nationalförmögenhet och mer än ett års skatter i förbundsrepubliken.

Flyktingarna och de arbetslösa är högst ojämnt fördelade. I Schleswig-Holstein, Tysklands "fattighus", utgör flyktingarna över 40 procent av befolkningen och de arbetslösa över 20 procent av arbetstagarna; motsvarande tal i Niedersachsen är 33 och 12 procent, i Bayern 23 och 11 procent; i exempelvis Rheinland-Pfalz och Nordrhein-Westfalen är däremot flyktings- och arbetslöshetsproblemen av ringa betydelse. Den starka korrelationen mellan anhopning av flyktingar och arbetslöshet är uppenbar. Då åtgärder på dessa områden i huvudsak är delstaternas angelägenhet blir följden dels en begränsning av aktiviteten, dels en stark ojämnhet i belastningen. De hårdast drabbade delstaterna kräver därför att förbundsrepubliken skall ingripa för att genomföra en jämnare fördelning av flyktingarna och av utgifterna för deras hjälp. Schleswig-Holsteins socialdemokratiska regering har i samförstånd med representationen begärt att landet skall förklaras för "nödområde" och att förbundet skall tillskjuta miljarder för direkt flyttningshjälp, industrialisering, förbättring av kommunikationer och skolor. De mindre utsatta delstaterna har emellertid vägrat att ta emot större grupper av flyktingar och ställer sig, liksom de partikularistiska partierna, avvisande till en genomförd utjämning. I debatten har en tendens framträtt att betona flyktingsfrågans internationella karaktär och nödvändigheten av hjälp utifrån. Möjligt är att flyktingspartiets sensationella seger i Schleswig-Holstein kommer att framkalla mera energiska och långtgående ingripanden från förbundets sida.

På kort sikt drar man sig fram med direkta penningunderstöd, välgörenhet — varvid det svenska Röda korsets och Rädda Barnens insatser i fråga om skolbarnsbespisning och läkarvård spelat en avsevärd roll —, nödhjälpsarbeten och bostadsbyggande genom ländernas försorg. På lång sikt kan flyktingsproblemet lösas blott genom väldiga kapitalinsatser för omfördelning av flyktingarna — det har beräknats att fyra miljoner borde omflyttas med tanke på arbetsmöjligheterna —, bostadsbyggande, utbyggnad av industrin, intensifiering av lantbruket och emigration. Ett nyligen avgivet betänkande av ett utskott ur det amerikanska representanthuset kräver att en arbetsplan snarast möjligt skall uppgöras; omsorgen om flyktingarna bör i första rummet ankomma på Tyskland, men internationella krediter (delvis av Marshallpengar) ställs i utsikt; utvandring av en miljon tyskar borde ordnas genom en särskild utanför FN stående organisation.

Omkring 400.000 flyktingar bor, ofta sedan åratal, i läger av den mest eländiga beskaffenhet. Dessa läger består, enligt det nyssnämnda amerikanska betänkandet, av "tillhåll som absolut inte kan betraktas som bostäder för människor. Det är hyddor eller träbaracker i avlägsna områden. Ursprungligen var de avsedda för militära utposter eller för kringvandrande skogs- eller lantarbetare. De flesta av dessa läger är små ensamstående baracker som hyser 20 till 30 personer. De större lägren hyser några hundra personer. Nästan total arbetslöshet härskar. Lägren kan i regel inte uppvärmas tillräckligt och är utsatta för väder och vind. De är överfulla och eländiga. Hundratusentals flyktingar har ingen avskild plats för sin familj. De flesta barn har inga egna sängar. Då 400.000 människor i Västtyskland befinner sig i ett sådant läge, förstår man de tidningar som talar om faran för sociala oroligheter bland flyktingarna."

*

Det stora flertalet flyktingar är enligt tysk terminologi "fördrivna"; de har överförts till eller tvungits att bege sig till Västtyskland enligt Potsdamavtalets direktiv, och deras hemorter hör ej längre till Tyskland. En minoritet, uppskattad till mellan 1,3 och 1,7 miljoner, är emellertid flyktingar i mera egentlig mening; de har illegalt lyckats komma från östzonen till Västtyskland. Till stor del bildar de ett proletariat inom flyktingsproletariatet — utan laga hemvist, utan arbetslöshetsunderstöd, utan rätt till den hjälp som i skilda hänseenden tillkommer tyska medborgare. De "svarta" flyktingarna rekryterar i alldeles särskilt hög grad kringströvande tiggare, prostituerade och brottslingar; det beräknas att fortfarande 150.000 ungdomar av denna kategori vandrar kring i Tyskland utan bostad eller arbete. De har flytt från den ryska zonen, men i Västtyskland möts de av den bofasta befolkningen i regel med en misstro och en ovilja som blir mera befogad ju längre de måste stanna utanför samhället.

Alla av polis och andra myndigheter ertappade flyktingar från östzonen sammanförs numera i två mottagningsläger, Uelzen i den engelska och Giessen i den amerikanska zonen. Enligt de föreskrifter som allierade och tyska myndigheter kommit överens om skall endast sådana flyktingar släppas in som kan antas vara hotade "till liv och lem" vid kvarvaro i östzonen. Varje flykting underkastas därför ett ingående förhör om sina levnadsförhållanden och orsaken till flykten. Under vintermånaderna 1949—1950 inkom i genomsnitt över 10.000 flyktingar i månaden; av dessa blev omkring 20 procent mottagna, medan de övriga nekades tillträde. I juni månad var antalet flyktingar 500—600 dagligen; avvisningsprocenten låg fortfarande mellan 80 och 85 procent; mer än 2.800 flyktingar i månaden fick — bortsett från minderåriga och vissa andra kategorier — inte tas emot. Av de avvisade sänds ett fåtal tillbaka över gränsen såsom misstänkta för spioneri- eller agentverksamhet; det stora flertalet avvisas utan att sändas tillbaka och stannar som "svarta" flyktingar i Västtyskland. Härtill kommer en mängd "svarta" flyktingar som aldrig ertappas av den tyska gränspolisen.

Förfarandet ter sig för den utomstående ytterligt hårt. Vid ett besök i Uelzen får man ett outplånligt intryck av olyckan och eländet hos dessa människor som efter en länge förberedd flykt från rättslösheten under den ryska regimen utblottade kommer till "frihetens land" för att där bli föremål för pressande förhör och sedan till större delen avvisas; alla gör gällande att de är politiskt förföljda, men endast om de kan göra sannolikt att de hotas av personlig fara får de tillstånd att stanna kvar. Den besökande omringas av förtvivlade människor som vill berätta om sina lidanden och sin skräck: en har berövats sitt företag, en annan har en nära släkting i koncentrationsläger och tror sig hotad av samma öde, en tredje har en gång inkallats till polisförhör, en fjärde har lyckats rymma från arbetstjänst eller koncentrationsläger. Att bli avvisad är inte detsamma som att sändas tillbaka — det vore alltför ohyggligt —, men det innebär att ge sig ut på vägarna i Västtyskland, bland en befolkning som börjar stelna inför nöden, i hopp om att genom tiggeri och tillfälligt arbete kunna uppehålla livet. Och ändå känner sig dessa människor lyckliga över att ha kommit ifrån skräcken under kommunismen.

Den avvisande politiken mot flyktingarna motiveras på skilda sätt. Man talar om risken för att Västtyskland skall översvämmas av kommunistagenter. Man pekar på arbetslösheten och de oförsörjda flyktingarna; skall man ta emot än flera, göra läget än sämre och kanske därmed förbereda den katastrof som kommunisterna räknar med. Man förklarar också — någon gång med en blandning av sentimentalitet och hårdhet som är svårsmält — att hela östzonen går förlorad för "tyskheten" om inte flyktingsströmmen stävjas; hur skall ett återförenat Tyskland vara tänkbart om östzonens tyskar lämnar sina hem? Det moraliska och politiska dilemma som här uppstår är kanske det svåraste av alla. Flertalet tyska ledare erkänner att den nuvarande politiken är omöjlig att upprätthålla och att Västtyskland måste visa större sympati, större gästfrihet mot dessa flyktingar, som fördrivits inte enligt segrarnas beslut, utan av fruktan för terrorn.

*

Flyktingsproblemets omfattning och svårigheter har i dessa rader blott kunnat antydas. Väldiga materiella insatser fordras för att även på lång sikt komma fram till en mycket blygsam lösning. De materiella svårigheterna kombineras med andra. Från tysk synpunkt gäller det, såsom flyktingsministern Lukaschek skriver, "att hos de fördrivna hamra in tanken att de skall leva som om något återvändande till hemtrakten inte vore tänkbart och att samtidigt upprätthålla tanken på en hemkomst". Från västerländsk synpunkt gäller det att arbeta för att flyktingsproblemet inte blir en röta i den tyska demokratin och därmed ett hinder för det fria Europas utveckling och förening. Arbete för att göra de tyska flyktingarnas liv drägligare krävs därför inte blott av medkänslan, utan också av intresset.

HERBERT TINGSTEN

(Föregående artiklar i serien var införda 16, 19 och 21 juli.)

VIA HOEK VAN HOLLAND-HARWICH
Dag- och nattservice

Dagligen i båda riktningarna (Även söndagar)

Genomgående vagnar, sovvagnar och restaurantvagnar

För vidare upplysningar vänd Eder till resebyråer eller Järnvägens biljettexpeditioner.

NATT-TURER
Dagligen under tiden 14 maj–7 oktober. Avresa Stockholm 10.00. Ankomst London 47 timmar senare.

DAG-TURER
Dagligen under tiden 30 juni–1 september. Avresa Stockholm 21.20. Ankomst London 48 timmar senare.

Värkande fötter?

Låt Scholl-experterna hjälpa Er till snabb lindring!

Kom in för FRI undersökning!

Nedgångna fotvalv

Fotknölsskydd

SCHOLL

Kungsgatan 19 · Slussplan 9 · Odengatan 47 · Sibyllegatan 6

Riksförsäkringen fick bakslag i HD

Högsta domstolen har ogillat riksförsäkringsanstaltens besvär över att hovrätten, med frångående av Stockholms rådhusrätts dom, tillerkänt en Stockholmsfru företräde framför anstalten till skadeersättning.

Hon hade på en spårvagnshållplats stötts omkull av en elektriker med påföljd att en spårvagn körde över hennes ena ben, som skadades så svårt att det måste amputeras. Genom olyckshändelsen har hon tillerkänts sjukpenning och livränta från anstalten. Elektrikern hade en hemförsäkring på 20.000 kr., men denna förslår ej att gälda såväl det skadestånd som tillerkänts henne som de belopp anstalten utgett och har att utge till henne. Hon yrkade därför företrädesrätt till försäkringsbeloppet, men detta har anstalten bestritt enär hon enligt lag ej kunde göra sådan rätt gällande. Rådhusrätten ansåg sig ej heller kunna bifalla hennes talan. Hovrätten förklarade emellertid att lagen ej anger vilken inbördes rätt som tillkommer ersättningstagarens skadeståndsanspråk och försäkringsinrättningens regresskrav därest dessa samtidigt görs gällande. Samtidigt kom hovrätten till den uppfattningen att den tolkningen att ersättningstagaren tillerkändes företrädesrätt till försäkringsbeloppet framför regressökande försäkringsinrättning synes bäst förenligt med de avsedda försäkringsformernas syfte. Den undanröjde därför rådhusrättens beslut och biföll den skadades talan. Häröver klagade riksförsäkringsanstalten med yrkande om att rådhusrättens beslut skulle fastställas.

Nya raderingar i åldersbetyg.

Doktor Birger Sjödén på Lövsta skolhem, som hos domkapitlet i Göteborg påtalat att kyrkoherde Gunnar Cervin i Kungshamn klistrat bruna pappersremsor och raderat i ett åldersbetyg, har nu fått motta ett nytt sådant. Hr Cervin har översänt betyget till domkapitlet, som i sin tur remitterat det till doktor Sjödén. (TT, Göteborg.)

MULET MEN KUL I ÅVATYR

Lappkåta avlöser indiantält, runstenar populära på läge.

Bo Sandahl från Ljusdal (t. v.) har dragit på läger tillsammans med geten-mascoten Herbert. Jarl Wickman, Sten Jagell, Lars Heggeland och Knut Janeson från Gävle tar tältresandet på byggardagen med glatt och soligt humör.

Lördagen var byggardag för Bombo, Sajo, Mickel, Størken och alla de andra 10.000 pigga scouterna på Avaäventyr. Solen höll sig undan bakom ett tunt grått molntäcke, och det blåste friskt bland sjöscouternas vassomgärdade tält vid den mörka, dystra Drakviken, men det minskade visst inte tonåringarnas uppfinnarglädje, som i år är i allra högsta grad fornsvenskt inspirerad. Indiantälten är få och oftast utlänningars, men sköldarna och runstenarna desto fler.

En hel och riktigt naturtrogen lappkåta bygger scouter från ett nordligt distrikt i sin by, och finnarna har dragit in på Avatyr med tält i bästa Lapplandsmodell — rymliga, bra och mycket uppmärksammade. Till och med totempålarna ser oförskämt svenska ut på sina håll, och skyltarna på central- och samlingsplatsen Avatunet är ristade i de vackraste, men kanske lite grann moderniserade runor.

Alla tältlägers obligatoriska falukorv, nyponsoppa och knäckebröd serverade det viktiga förplägnadsämbetet på byggardagen åt redan solbrända grabbar i ett scoutlägers enkla och flärdfria mundering — byxor, skor och slidkniv. Men falukorven och det knapriga knäckebrödet lyckades naturligtvis aldrig helt avvärja pangsensation för Ava-Gotts rika snasksortering, som hade långa köer av sötsakssugna dagen i ända.

Torgny Hjalmarsson (t. v.) och Stig Hoffmar, Forsbacka, släcker lägertörsten i rinnande vatten.

Fransmännen drog in i lägret på lördagseftermiddagen under livligt oljud, och Avatunet var ungefär samtidigt tummelplats för en aldrig sinande ström av högröstade pojkgäng, som under mycket ståhej lät de kringstående lyssna till sina invecklade, stavelserika stridsrop. Skottarna i kilt tog det mera lugnt, men väckte tillräckligt stor uppmärksamhet för att behöva tigga sig till en liten paus i poserandet för amatörfotograferna när de skulle resa sina tält.

Sjöscouterna byggde jättelika, färggranna sjömärken och nyingscouterna poetiska vasshyddor eller lika romantiska kolarkojor i förnäm avskildhet bland tallarna på Nyhygget, där röken från lägereldarna stilla ringlar upp mot trädtopparna, och bara de glada tjuten från den stora badplatsen Plasket kan störa vildmarksstämningen.

Musik på Avatunet blev det under den första, blekt blå skymningstimmen, och kl. 8 kallade fanfarerna till lägerbål på Stora Sången. Och vid 11-tiden gick taptot för de 10.000 trötta men lyckliga vildbasarna.

PROGRAMMET I DAG:

Uppdags kl. 7.

Flaggan hissas. Signalskott kl. 8, varefter FM i orientering och lägerpatrulltävlingen kan börja.

Invigningsfest på Stora Sången kl. 13.30.

Musik på Avatunet kl. 19.

Lägerbål distriktsvis kl. 20—21.30.

Lägereldarna tänds kl. 22.

Tystnaden går kl. 22.45.

Avatyr är öppet för besökare mellan kl. 10 och 22.30 på söndagen.

Eskilstunastiftelsee vid målet.

Stiftelsen Eskilstuna-Fors församlingshem i Eskilstuna räknar med att inom kort kunna realisera de gamla planerna på ett församlingshem i Fors församling och har nu inlämnat en ansökan om byggnadstillstånd hos länsarbetsnämnden i Eskilstuna. Ritningarna till den nya byggnaden, som beräknas kosta omkring en halv miljon kronor, har utförts av stadsarkitekt Arne Ljung, Eskilstuna. Sammanlagt blir 949 kvadratmeter samlingslokaler. (DN, Eskilstuna.)

Briggen "Gerda" ställs på land

Museibriggen "Gerda" i Gävle som för närvarande är i ett sådant tillstånd att man i sommar inte vågar visa den för turister, torde komma att flyttas upp på land och på så sätt bevaras som museiföremål.

Hembygdsrådet i Gävle anser att man lämpligen bör bevara den del av fartyget som ligger ovanför vattenlinjen, den höga riggen och en del av lastrummet. Allt detta skulle bli placerat på ett betongfundament vid Norra Skeppsbron där briggen nu ligger. Hela arbetet beräknas kosta 150.000 kronor jämte årligt underhåll. Framställning skall göras till handelsdepartementet om anslag av lotterimedel till konserveringen. Sakkunnig utredare av projektet är konservatorn vid Statens sjöhistoriska museum, sjökapten Sam Svensson. (DN, Gävle.)

Svenska Jehovas vittnen flyger till världskonferens.

Mer än 100.000 av världens 350.000 Jehovas vittnen samlas den 30 juli i Yankee Stadium i New York för en åtta dagars konferens. Från Sverige flög på lördagseftermiddagen ett 40-tal vittnen under ledning av hr Jack Pramberg, som berättar att ett 50-tal deltagare kommer från Sverige. Flygresenärerna hämtades på Bromma i ett speciellt förhyrt KLM-plan, som kommit från Amsterdam för att hämta dem till New York. De betalar själva sitt uppehälle i USA samt flygresan fram och åter. Förhandlingarna gäller hur de bäst ska förkunna evangeliet och Guds rike för människorna.

Antalet skattekronor i Göteborgs och Bohus län uppgår för innevarande år till 4.021.000 mot 3.945.000 året förut. Detta innebär att landstinget får en chans att minska landstingsskatten i Bohuslän, vilken länge varit hög. (DN, Uddevalla.)

Gotlandstullen gör storkap, styrman hade sprit i tank

Från Dagens Nyheters korrespondent

VISBY, lördag.

Tullen i Slite gjorde natten till lördagen ett av de största beslag som gjorts på Gotland på länge. Ombord på ångaren "Virgo" av Stockholm beslagtogs inte mindre än 216 flaskor sprit och 8.000 cigarretter. Ägare till smuggelspriten var ångarens förste styrman. Vidare beslagtogs 26 flaskor 96-procentig sprit på motorfartyget "Alfa" av Göteborg.

"Virgo", som tillhör Irisbolaget och lastar över 5.000 ton, kom i söndags från Fredericia i Danmark till Slite för att lasta cement för Kanarieöarna. Vid utvisiteringen påträffades 6.600 cigarretter och två flaskor sprit. Tullen misstänkte att det fanns mer av samma varor ombord, och aningarna besannades när en ganska livlig trafik började mellan fartyget och land.

I tio fall har tullen avslöjat personer som köpt sprit eller cigarretter på "Virgo". En av de förföljda smugglarna gömde för övrigt sitt smuggelgods så väl att varken han själv eller tullmännen senare kunde hitta det.

För de skyldiga blir det en ganska dyr historia. Två à tre tusen kronor torde komma att utdömas i böter av dem som smugglat in spriten och tobaken. Under de senaste veckorna har inte mindre än 25 beslag gjorts av tullen i Slite. Beslagen hänger samman med att utrikestrafiken f. n. är mycket stor.

Svensk ljudexpert blixtkallad till FN

En svensk expert, Aga-ingenjören Holger Marcus, har i största hast kallats till Lake Success för att delta i arbetet på en översyn och utökning av FN:s ljudapparatur.

Ingenjör Marcus reser på måndag efter att ha kallats telegrafiskt — han har knappt hunnit med den obligatoriska skyddsvaccineringen. Som chef för Aga:s ljudfilmslaboratorium har han god erfarenhet av de modernaste amerikanska metoderna och matrielen på området.

Holger Marcus.

— Anställningen gäller sex månader, och jag hoppas kunna resa hem efter den tiden, säger ingenjör Marcus. Några mer detaljerade uppgifter om vad jag skall syssla med har jag inte fått. Huvudsakligen kommer jag troligen att få ägna mig åt ljudförstärkning och inspelningsverksamhet, både i Lake Success och nya FN-byggnaden i New York.

Den 40:e danska varumässan hålles i Fredericia den 3—13 augusti.

SGU-kongress vid Köping invigd.

Den gamla kungshögen Ströbohög utanför Köping kommer att stå i centrum för SGU-kongressen, vilken på lördagen invigdes på Stora torget i Köping, varvid stadsdirektör Sanderfält hälsade de ca 2.000 kongressdeltagarna välkomna. Statsminister Erlander högtidstalar på söndag middag vid Ströbohög, där en stor del av deltagarna är förlagda i en tältstad. Landshövding Conrad Jonsson talade på lördagen i kyrkan vid kongressens offentliga öppnande och hyllade den verksamma och initiativrika godtemplarrörelsen. Från grannländerna Finland, Danmark och Norge samt från Schweiz kommer representanter att närvara vid kongressen, som pågår till mitten av nästa vecka. (DN, Köping.)

Lärlingar tas åter emot hos stenarbetarna.

Under förutsättning att gatstenstillverkning allt framgent bör bedrivas föreslår arbetsmarknadsstyrelsen att regeringen skall medge att inom stenindustriföretag får intill utgången av juni 1951 tas in högst ett 50-tal lärlingar. Förhandlingar härom har förts mellan representanter för stenindustrins arbetsgivarförbund, Stenindustriarbetarförbundet och arbetsmarknadsstyrelsen. Någon nyrekrytering inom stenindustrin har ej skett sedan 1931, men en mindre sådan torde dock ha förekommit, bl. a. inom företag som ej tilldelats statliga beställningar. En sammanställning över åldersfördelningen bland gatstenshuggarna visar att ej mindre än 91,1 proc. av stenhuggarna är över 40 år och 64,7 proc. över 50 år.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.